

Done Jakue Bidea Ermutik (I)

Done Jakueko Bidea. ERMUtik igarotzen ote zen? Ez? Eztabaidatua izan da gaia. X-XI mendeetako gauza baten gainean ari gara berbetan eta garaiko idatzizkorik ez egotean, lagatako lorrazak interpretatu beharretan topatu dira historiagileak. Hemen bilduta banaka batzuk.

“Santiago Apostolua-ren hilobira erromesaldia egiteko, Erdi Aroan sortu zen bideari deritzo Santiagoko edo Done Jakue Bidea. 813. urtean ermitari batek erromatarren sasoiko hilobi bat aurkitu zuen Galizian. Handik aurrera hasi zen erromesbidea ezagutzen eta XI. menderako oso arrakastatsua zen. Arrakasta honen arrazoiak garai hartako interes erlijioso-politikoetan aurkitu behar dira”.

Sarrera historiko honekin ematen diote hasiera Koldo Aranberria ermuarrak eta beste 4 irakaslek 2005ean “Done Jakue Bidea Bizkaian eta bere ondare artistikoa” izenburupean burututako lanari. Aurrekoaren hariari jarraituz, esan behar da Iberiar penintsula musulmanen menpe zegoela, eta Europatik zetozen erromes ugariak Kostako Bidea erabiltzeari ekin ziotela (arruntagoa den Bide Frantsesa arabiarrek alde eta

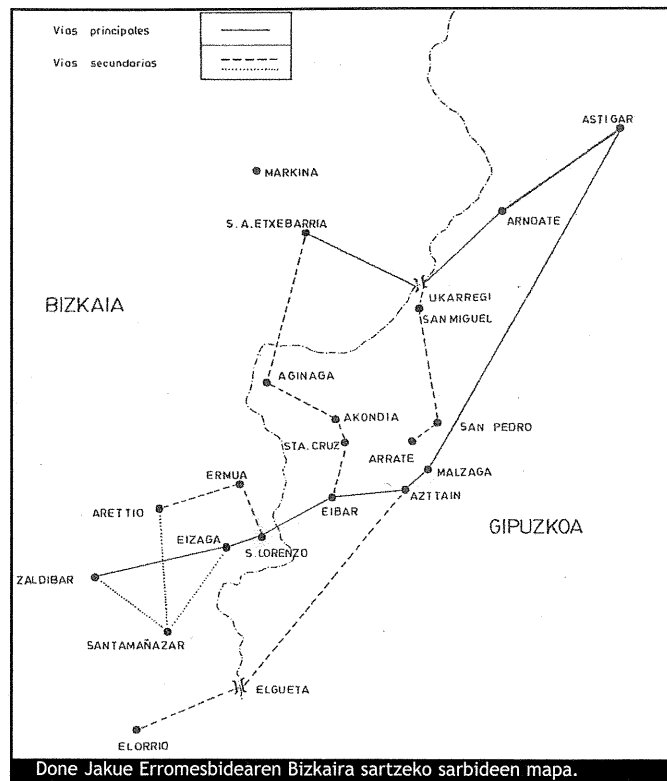
gero berreskuratuko zen).

Kostako Bidea

Frantzia atzean lagata, Irundik sartzen zen bide hau eta Gipuzkoa zeharkatzen zuen itsasertzari jarraituz. Debara iristean bidaiariak aukera ezberdinak zituen eta halaxe azaltzen digu Jose Luis Orellak Interneten ikusgai dagoen “Konpostelara bideak Euskal Herrian barrena” bere lanean: “Gipuzkoako bidea, Mendaropasa ondoren, Bizkaian bi tokitatik sar zitekeen: Markina-Xemein edo ERMUtik, biak Bilbon bateratzeko”.

Juan San Martin eibartarrak 1969an eta “En torno a los testimonios del arte románico en Eibar con algunas consideraciones sobre el Camino de Santiago” izenburuarrekin idatzitako separatan, Ermurantz abiatzen denean zera aipatzen du:

“Ego ibaiaren ubidean gora, Sallabenten bitan banatuko zen: bide batek Ermutik jarraituko zuen Areitioko S.

Torkazera igo eta gainez-gain Sta. Mañazarren Jainagaitik, Zaldibarrera jaisteko; beste bideak, oraindik galtzadakin, Sallabentetik Eitzagako S. Pedrorra eta gora eginez Sta. Mañazarrera joko zuen”.

Aita Teodoro Martinezek 1976an argitaratutako “Camino de Santiago en Bizkaia” liburuan ondokoa irakurtzen dugu:

“ERMUko bidea. Gipuzkoatik ERMUA zeharkatuz sartzen zen Bizkaian, ondoen harresitutako lekuetako bat Jaurerrian, gaur aztarnarik izan ez arren. Bere elizan, erromesak Santiago Mairuhiltzailea agurtu zezaketen,

erretaula barroko ikusgarri baten urrezko fondoaren gainean nabarmentzen dena”.

Juan Antonio Pinedok, “Bizkaiko Herrien Monografiak: Ermua, Mallabia, Zaldibar” liburuan 1996an idazten zuen:

“Barrio Lozak eta Azkarak’ La Arquitectura Románica Vizcaina’ n 1982an egindako ikerketei bagatxakoz, biek diote Donejakue bideko adar batek Bizkaia barrualdetik zeharkatu ebala, eta beste adar bat koztaz-kosta joaiala. Barrualdekoa, Gipuzkoatik etorrena berau, ERMUra joaz sartzen zan Bizkaian. Bertoko Parrokiaren gurke-

tea Donejakue izatea horren adierazgarria da, eta antxinakotasuna aldarrikatzen deusku”.

Bigarren mailako bidea

Gerediaga Elkarteko Jon Irazabalek gaiaren gaineko bere ikerketak “Por el Duranguesado hacia Santiago” artikuluan laburtu ditu, honako datuak emanez:

“Durangaldeko lurretatik Done Jakue Erromesbidearen bigarren mailako bideak igaro ziren. Durangoko bidea erabiltzen zuten erromesak

ziren Gipuzkoan Irundik sartu eta, lurraldea zeharkatu ondoren, Bizkairantz jarraitzen zutenak edo bidaiaren lehen zatia itsasontziz egin eta, portu gipuzkoarretan lehorreratu ondoren, Bizkaian zehar Bilbora abiatzen zirenak. Horiek Markinatik zein Durangaldetik sartzen ziren Bizkaian, eta Durangaldera ERMUA edo Elorriotik”.

Jon Cano, Txisko Fernández eta Iñaki Arregi historiagile ermuarrak 1988an egin eta argitaratu gabe dagoen Ermuko

historiari buruzko lanean, honakoa dio hitzez hitz:

“Bide hau, Kostakoa bezala ezagutua, itsasbaterretik Gipuzkoan zehar zihoan, eta Debara iristean barruratu egiten zen Ziortzarantz. Hemendik jarraituta Oiz mendigunea inguratuz, Larrabetzura iristen zen. Bestela oinezkoak durangar haranetik abiatzen ziren, ERMUA eta Zaldia igaro ostean. Gure hiria seguruenik atsedeneku zen, bidea merkataritzarako erabiltzen zutenek edo erromesek eurek bete beharreko etapetako baten. Ermuaren heraldikan gordetzen diren Done Jakueren ikur ugartan islatzen da hori. Eliza Santiagoren izenpekoa izateak gure inguruan erromesbideak izan zuen garrantziak ohartzarazten gaitu”.

Idazlearen edo izenburuaren aipamenik gabe, aspalditik gordeta genituen ondorengo aipuak:

“Kostako Bidea, lehorreko bidea berori (bazeuden eta itsasotik sartzen zirenak, portuetan lehorreratu), Gipuzkoatik bi tokitik sartuko litzateke Bizkaia adituen us-tetan:

1. Markinako Aspilza auzotik eta hemendik Bolibar, Ziortza, Arbazegi, Gernika, Gerrikaitz, Larrabetzu eta Lezama zeharkatuz Bilboraino.

2. Eibar-ERMUtik eta hemendik Berriz, Durango, Zorrotza, Lemoa eta Galdakao igarota Bilboraino.

Ez dago bide horren aztarnarik, batez ere bidearen us-tezko trazadura ondorengo mendeetan erabili delako; ondorioz, bere balizko trazaduraren presentzia egiaztatu dezakegu bakarrik. Erromesbide horren beste adierazle batzuk gure probintzian, Santiagoren izenpean irauten duten erlijio-tenpluak dira (Bilbo, ERMUA...)”.

Edo ondorengo biak: “Parrokiak, Apostoluaren izenpean eraikia eta Done Jakue erromesbidearen ibilbideetako baten kokatuta zegoenez, izango zuen gelaren bat erromesei harrera egin, ostatu eman eta haien egonaldia ziurtatzeko”.

“ERMUA Santiagoko Bidearen bigarren mailako eta barrualdeko adar baten dago kokatuta; horren adierazle dira elizaren izena, herriaren armarrria eta oinetxe batzuk dituzten Done Jakueren maskor ezaugarriak”.

Horiek Bidearen gainean eskuratu ahal izan ditugun iritzi batzuk; hurrengo alean izango dituzue herriko eraikinetako armarrrietan diren Done Jakueren ikurren inguruko azalpenak.

Estibalitz González

KIROL MEDIKUNTZA

ERA GUZTIETAKO MUTUA ETA ASEGURUEKIN KONTZERTATUA

ERREHABILITAZIO ETA KONTSULTA ZENTRUA

- FISIOTERAPIA
- 3. ADINEKO MANTENIMENDUA
- ESFORTZU PROBAK
- KONTSULTA ETA ERREKONUZIMENDU MEDIKOAK
- ODOL ATERTATZE ZENTROA, EGUN BEREAN ERANTZUNA JASOZ
- MASAJE TERAPEUTIKOA - KIROL MASAJEAK
- URGENTZIAK

Diputazio Etorbidea 8-10 48 260 ERMUA • Tel. 943 17 21 12 - 943 17 21 16
 Faxa: 943 17 21 12 • e-maila: indartu@euskalnet.net

Pub Dakota

Probaleku, z/g Ermua (Bizkaia)
 dakotaermua@hotmail.com

HORTZklinika
 nerea Iñiguez
 San Ignazio, 4 ERMUA

OSASUNA ETA EDERTASUNA ILEAPAINDEGIA ESTETIKA

FISIOTERAPIA
 943 17 28 09
 Goienkale, 12 - behea

KRABI
 Ilepaindegia Estetika
 Tel: 943 03 17 56 Diputazio, 5 ERMUA

mari asun
 LORADENDA
 Diputación, 9 - ERMUA - Tel. 943 174379